Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 3 Tdo 523/2013, ECLI:CZ:NS:2013:3.TDO.523.2013.1

Číslo: 19/2014

Právní věta:

Za rozhodnutí ve věci samé ve smyslu ustanovení § 265a odst. 1 a 2 tr. ř. nelze považovat rozhodnutí o dalším trvání zabezpečovací detence podle § 100 odst. 5 tr. zákoníku, neboť nejde o rozhodnutí, jímž bylo uloženo ochranné opatření [§ 265a odst. 2 písm. e) tr. ř.], a proto proti němu není přípustné dovolání.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.05.2013

Spisová značka: 3 Tdo 523/2013

Číslo rozhodnutí: 19

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důvody dovolání, Zabezpečovací detence

Předpisy: § 100 odst. 5 tr. zákoníku
§ 265a odst. 1 tr. ř.
§ 265a odst. 2 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolaní obviněného D. M. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 8 To 14/2013, v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 0 Dt 20/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Usnesením Městského soudu v Brně ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 0 Dt 20/2011, bylo rozhodnuto, že podle § 100 odst. 5 tr. zákoníku nadále trvá zabezpečovací detence chovance – obviněného D. M.

O stížnosti obviněného proti předmětnému usnesení rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Brně usnesením ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 8 To 14/2013, jímž ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl.

Proti shora citovanému rozhodnutí soudu druhého stupně podal obviněný D. M. následně dovolání, v němž uplatnil dovolací důvody uvedené v ustanoveních § 265b odst. 1 písm. j) a l) tr. ř.

Obviněný v odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku namítl, že s umístěním v ústavu zabezpečovací detence nesouhlasí. Uvedl, že spolupracuje s lékaři i s vězeňskou službou, užívá předepsané léky, nepokouší se o útěk z ústavu. Je sice stižen psychiatricko-schizofrenním onemocněním, rozhodnutí o uložení ochranného opatření ve formě zabezpečovací detence však není namístě. Zdůraznil, že základní podmínkou pro uložení zabezpečovací detence ve všech případech a pro všechny skupiny pachatelů je její subsidiarita k ochrannému léčení. Soud uloží zabezpečovací detenci jen tehdy, nelze-li očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k relevantním okolnostem plnilo svůj účel a vedlo k dostatečné ochraně společnosti. Zabezpečovací detence tím představuje krajní řešení (tzv. ultima ratio), když jiná opatření nepřicházejí v úvahu a ochranu společnosti nelze zajistit jinými prostředky. Pro rozhodnutí o uložení zabezpečovací detence v tomto případě je nutné naplnění zákonných podmínek. Musí být prokázáno, že se jedná o pachatele činu jinak trestného, který by naplňoval znaky zvlášť závažného zločinu, a tento pachatel není pro nepříčetnost trestně odpovědný, přičemž jeho pobyt na svobodě je nebezpečný. Při splnění těchto tří podmínek je pak uložení zabezpečovací detence podmíněno tím, že nelze očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možnostem působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti. Nejedná se podle § 100 odst. 1 tr. zákoníku o alternativní podmínky, ale o podmínky, které musí být splněny současně.

V návaznosti na to konstatoval, že soudem prvního stupně bylo prokázáno, že se dopustil činu jinak trestného, který by při jeho trestní odpovědnosti mohl být kvalifikován jako zvlášť závažný zločin. Také bylo prokázáno, že pro zjištěnou nepříčetnost není za spáchaný čin trestně odpovědný a že jeho pobyt na svobodě je nebezpečný. Základní otázkou pro závěr, zda má být uložena zabezpečovací detence nebo ochranné léčení, tedy je přezkoumání základní podmínky pro uložení zabezpečovací detence, nelze-li očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možnostem působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti.

Jestliže soudy obou stupňů dospěly k závěru, že je nutno jej ponechat v zabezpečovací detenci, projevil s tímto obviněný nesouhlas, neboť podle jeho názoru nejsou dány podmínky stanovené zákonem pro uložení zabezpečovací detence právě s ohledem na skutečnost, že k ochraně společnosti by postačovalo uložit mu ústavní ochranné léčení ve zdravotnickém zařízení.

Připustil, že sice spáchal zvlášť závažný zločin, ovšem z důvodu duševního onemocnění, jeho stav vyžaduje řádnou léčbu, která mu však v zabezpečovací detenci nemůže být umožněna, protože detenční ústav není zdravotnickým zařízením. Podle jeho mínění tak není namístě umístit ho do detenčního zařízení, jestliže ještě neměl příležitost dokázat, zda a jak se bude léčit, a nemůže tak být zodpovězena otázka, zda ochranné léčení nemůže splnit svůj účel. V době spáchání zvlášť závažného zločinu vykonával pouze ambulantní psychiatrické léčení. Na základě těchto skutečností, s ohledem na zákonem stanovenou subsidiaritu zabezpečovací detence, tak nelze podle obviněného shledat důvody ani splnění zákonných podmínek pro uložení zabezpečovací detence.

Proto závěrem navrhl, „aby Nejvyšší soud usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 8 To 14/2013, a jemu předcházející usnesení Městského soudu v Brně ze dne 27. 11. 2012, č.j. 0 Dt 20/2011-69, s odkazem na ust. § 265b odst. 1 písm. j) ve spojení s písm. l) tr. ř. zrušil.“

K podanému dovolání se v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“).

Ve svém vyjádření uvedl, že po přezkoumání náležitostí předmětného dovolání dospěl k závěru, že není přípustné. Připomněl, že podle § 265a odst. 1 tr. ř. lze prostřednictvím tohoto mimořádného opravného prostředku napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni, a zákon to připouští. Konstatoval, že ačkoliv usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 8 To 14/2013, je rozhodnutím soudu druhého stupně, nelze jej považovat za

rozhodnutí ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 2 tr. ř., když současně uvedl, co se podle tohoto ustanovení rozhodnutím ve věci samé rozumí. Vzhledem k tomu, že jde o taxativní výčet, v návaznosti na výše uvedené namítl, že nelze za rozhodnutí ve věci samé pro účely dovolání považovat žádný jiný typ rozhodnutí, který v ustanovení § 265a odst. 2 tr. ř. není uveden. Zdůraznil, že do uvedeného okruhu proto ve vztahu k ochranným opatřením, mezi něž náleží zabezpečovací detence, patří toliko rozsudek nebo usnesení je ukládající. V rámci rozhodnutí o dalším trvání zabezpečovací detence podle § 100 odst. 5 tr. zákoníku (nebo obdobně o dalším trvání ochranného léčení podle § 99 odst. 6 tr. zákoníku) však není vysloveno uložení ochranného opatření, ale předmětem je posuzování skutečnosti jiné, což značí, že podřazení takových úkonů soudu pod § 265a odst. 2 písm. a) nebo e) tr. ř. není podle názoru státního zástupce možné.

Rovněž poukázal na § 265b tr. ř., jenž stanoví výčet dovolacích důvodů, o které musí být dovolání opřeno, aby mohla být v něm uvedená argumentace shledána relevantní, a mohlo vůbec dojít k dovolatelem požadovanému přezkumu. Mezi tyto důvody potom, opět ve vztahu k ochranným opatřením, náleží § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř., jenž je dán, pokud bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení. Z definice tohoto důvodu je však zřejmé, že se vztahuje toliko k pochybením vzniklým při rozhodování o uložení ochranného opatření a nikoli současně k případným vadám rozhodnutí o jeho dalším trvání.

Státní zástupce tedy dovodil, že obviněný napadá dovoláním rozhodnutí, u kterého to zákon nepřipouští.

Podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. může obviněný podat dovolání pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě a prostřednictvím obhájce (§ 265e odst. 1 tr. ř., § 265d odst. 2 věta první tr. ř.) a současně splňuje formální a obsahové náležitosti předpokládané v ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nicméně primárně zkoumal, zda v projednávané věci jsou vůbec splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř., a dospěl k následujícím závěrům:

Nejprve je nutno uvést, že dovolání zavedené do českého trestního řádu novelou provedenou zákonem č. 265/2001 Sb., s účinností od 1. 1. 2002, bylo koncipováno jako specifický mimořádný opravný prostředek, který v určitých případech umožňuje průlom do právní moci rozhodnutí. Proto byla současně striktně omezena přípustnost jeho podání pouze na ta pravomocná rozhodnutí soudu učiněná ve druhém stupni ve věci samé (§ 265a odst. 1 tr. ř.), která jsou jednotlivě vyjmenována v ustanovení § 265a odst. 2 tr. ř.

Jelikož ustanovení § 265a odst. 2 písm. a) – h) tr. ř. představuje taxativní výčet rozhodnutí, která lze považovat za rozhodnutí ve věci samé, proti nimž je přípustné dovolání, nelze pokládat za rozhodnutí ve věci samé pro účely dovolání žádné jiné (další) rozhodnutí, které do uvedeného okruhu nepatří.

Podle § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř. je rozhodnutím ve věci samé

> a) rozsudek, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest, popřípadě ochranné opatření nebo bylo upuštěno od potrestání,
>
> b) rozsudek, jímž byl obviněný obžaloby zproštěn,
>
> c) usnesení o zastavení trestního stíhání,
>
> d) usnesení o postoupení věci jinému orgánu,

e) usnesení, jímž bylo uloženo ochranné opatření,

f) usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání,

g) usnesení o schválení narovnání, nebo

h) rozhodnutí, jímž byl zamítnut nebo odmítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku nebo usnesení uvedenému pod písmeny a) až g) tr. ř.

Dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř. je dán, pokud bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení. Z výše uvedeného přehledu ustanovení § 265a odst. 2 tr. ř. vyplývá, že za rozhodnutí ve věci samé ve vztahu k ochranným opatřením, mezi něž náleží zabezpečovací detence, patří toliko rozsudek či usnesení je ukládající a vztahuje se tedy toliko k pochybením vzniklým při rozhodování o jeho uložení, nikoli k vadám rozhodnutí o jeho dalším trvání, jak je obviněným v jeho mimořádném opravném prostředku namítáno. V předmětné věci v rámci rozhodnutí o dalším trvání zabezpečovací detence podle § 100 odst. 5 tr. zákoníku tedy není vysloveno uložení ochranného opatření, ale předmětem je posuzování skutečnosti jiné, takže podřazení napadeného usnesení soudu pod § 265a odst. 2 písm. a) nebo e) tr. ř. možné není. Toto nelze považovat za rozhodnutí ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 1, odst. 2 tr. ř., proto proti němu není přípustné dovolání.

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že dovoláním napadené usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 8 To 14/2013, kterým byla zamítnuta stížnost obviněného proti usnesení Městského soudu v Brně ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 0 Dt 20/2011, jímž bylo soudem podle § 100 odst. 5 tr. zákoníku vysloveno, že zabezpečovací detence obviněného D. M. trvá, není rozhodnutím, proti němuž je dovolání přípustné.

Podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. Nejvyšší soud dovolání odmítne, není-li přípustné. Dovolání obviněného D. M. bylo proto bez věcného přezkoumání (§ 265i odst. 3 tr. ř.) odmítnuto, přičemž Nejvyšší soud toto své rozhodnutí učinil za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.